

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Θέμα 1.3: Πολιτιστικές πολιτικές και θεσμοί. Διανοητική ιδιοκτησία.

Prof. dr Ira Prodanov
Prof. Olivera Gračanin
UNS, Σερβία

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπόνηση της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Πολιτισμός. Πολιτιστικές πολιτικές. Ορισμοί.

- Τι είναι ο πολιτισμός; Κάτι θετικό, ευχάριστο, προχωρημένο;
- Ποια είναι τα κριτήρια για να θεωρηθεί κάποιο πολιτιστικό προϊόν;
- Η θετική κατανόηση του πολιτισμού είναι μια χρονολογημένη κατανόηση
- Διάφοροι παράγοντες είναι σημαντικοί για τον καθορισμό του τι είναι ο πολιτισμός και ποια πολιτιστικά προϊόντα είναι «καλά» — το κράτος, η κοινωνία και το άτομο
- Τα κριτήρια που σχετίζονται με τον πολιτισμό έχουν αλλάξει καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας
- Οι περισσότεροι άνθρωποι εφαρμόζουν το μοντέλο της πολυπολιτισμικότητας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους

Ορισμοί του πολιτισμού

- «Ο τομέας των ανθρώπινων αξιών, στο πλαίσιο του οποίου η ανθρώπινη φυλή, η οποία ανεβαίνει πάνω από τον αγώνα για επιβίωση, μειώνει την επιθετικότητα, τη βία και την εξαθλίωση, και οικοδομεί και οικοδομεί έναν σπουδαιότερο κόσμο, υψηλότερο από τον κόσμο του κοινού πολιτισμού;» (Beljanski 2011: 45)
- Καλός και κακός πολιτισμός (Markuze, Huizinga, Fichte...)
- Ο πολιτισμός είναι «ένα παζλ με πιάτο χωρίς συντεταγμένες, το οποίο αποτελείται από διάφορες εφευρέσεις που απομακρύνονται από την κατηγοριοποίηση και την αξιολόγηση» (Beljanski 2011: 46).
- Υψηλός και χαμηλός πολιτισμός;
- Λαϊκός πολιτισμός;
- Ο εκδημοκρατισμός του πολιτισμού οδηγεί σε μειωμένη αξία του (Adorno, Berdjaev, Eliot...)

Ορισμός του πολιτισμού σύμφωνα με τη Διακυβερνητική Διάσκεψη για τις Πολιτιστικές Πολιτικές 1998

Ο πολιτισμός είναι, με την ευρύτερη δυνατή έννοια, ένα σύνολο μορφών και ειδών όλων των επιτευγμάτων των ανθρώπων και των ανθρώπων, τα οποία διεισδύουν σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα και ύπαρξη. Ο πολιτισμός περιλαμβάνει κοινωνικά αναγνωρισμένες αξίες, ανεκτικότητα, ανοιχτό και κλειστό προσανατολισμό των ανθρώπων, πεποιθήσεις, δημιουργικό πνεύμα και συμφέροντα του ατόμου και της κοινωνίας. Η γλώσσα, η λαϊκή παράδοση, τα έθιμα, τα τελετουργικά, η παράδοση, η γνώση και η διαδικασία εκπαίδευσης, πολυμορφίας και ενδιαφέροντος για άλλους πολιτισμούς, καθώς και το σύγχρονο προϊόν της δημιουργικής εργασίας αποτελούν τα θεμέλια για τη διατήρηση και την ανάπτυξη του πολιτισμού. Υπό στενή έννοια, ο πολιτισμός είναι η τέχνη, η αρχιτεκτονική, η μουσική, η λογοτεχνική και άλλη δημιουργική έκφραση.»

<https://www.culturalpolicies.net/>

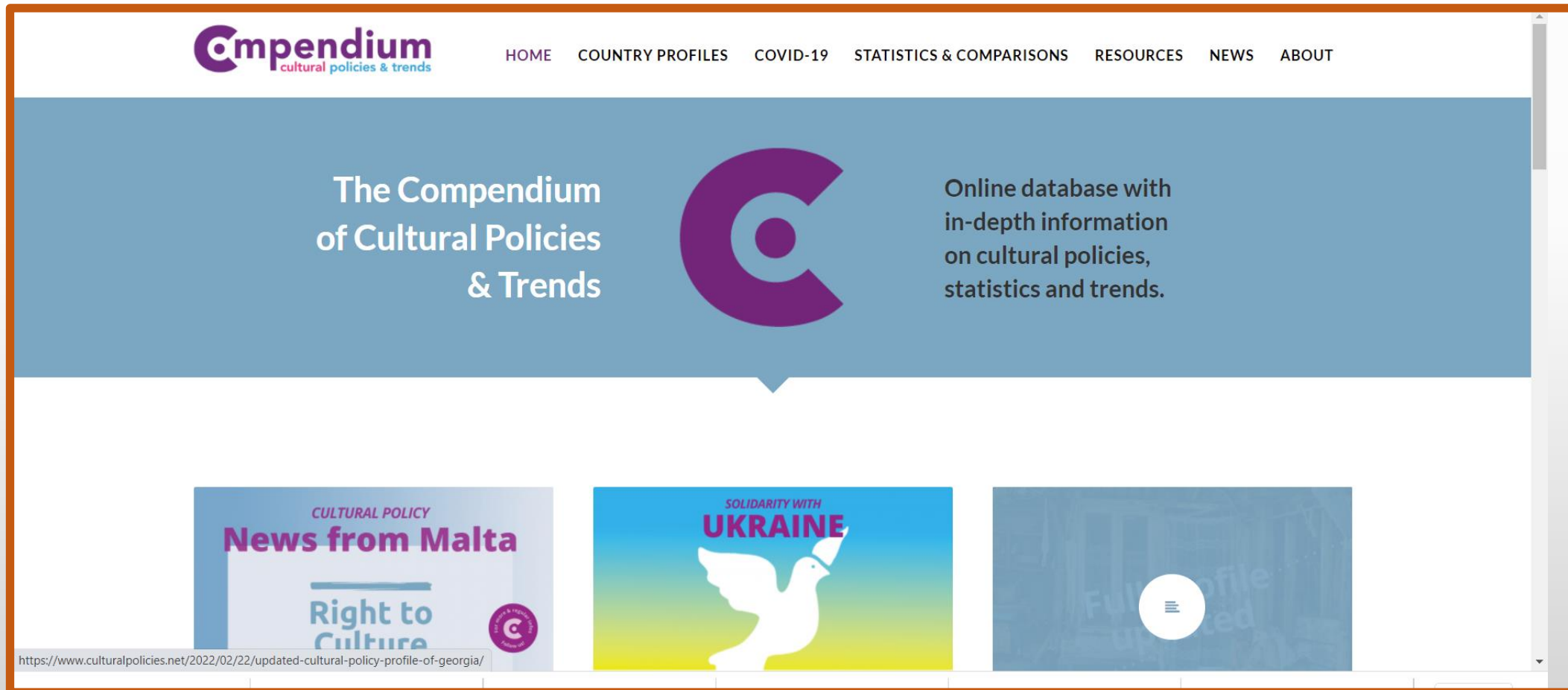

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ο ορισμός του πολιτισμού σε διάφορα κράτη

The screenshot shows the homepage of the Compendium website. At the top left is the logo for 'Compendium cultural policies & trends'. To its right is a navigation menu with the following items: HOME, COUNTRY PROFILES, COVID-19, STATISTICS & COMPARISONS, RESOURCES, NEWS, and ABOUT. Below the navigation is a large blue banner with the text 'The Compendium of Cultural Policies & Trends' on the left, a large purple 'C' logo in the center, and 'Online database with in-depth information on cultural policies, statistics and trends.' on the right. Below the banner are three featured articles: 'CULTURAL POLICY News from Malta' with a sub-heading 'Right to Culture', 'SOLIDARITY WITH UKRAINE' featuring a white dove, and a third article with a 'Full profile updated' button. At the bottom left of the screenshot, a URL is visible: <https://www.culturalpolicies.net/2022/02/22/updated-cultural-policy-profile-of-georgia/>

Ο ορισμός του πολιτισμού σε διάφορα κράτη

- Η Επιτομή Πολιτιστική Πολιτική και Τάσεις περιέχει διάφορες μελέτες στις οποίες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζουν τους ορισμούς τους για τον πολιτισμό.
- Η Γαλλία και η Γερμανία δεν έχουν γενικό ορισμό του πολιτισμού, διότι θεωρούν ότι οι κοινωνίες τους είναι πολυπολιτισμικές
- Στη μελέτη της του 2010, η Πορτογαλία επισημαίνει τον πολιτισμό ως «απαραίτητο στοιχείο για την ανάπτυξη των πνευματικών ικανοτήτων και της ποιότητας ζωής, σημαντικό ως παράγοντα για τον πληθυσμό και βασικό μέσο για την κριτική κατανόηση και γνώση του πραγματικού κόσμου» (<http://www.portaldacultura.gov.pt/ministeriocultura>).
- Στη Βουλγαρία, πολιτισμός σημαίνει «πολιτιστική κληρονομιά, εικαστικές τέχνες, τέχνες του θεάματος, βιβλία και βιβλιοθήκες, ερασιτεχνική τέχνη, οπτικοακουστικές τέχνες και μέσα ενημέρωσης, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συναφείς τέχνες, διεθνής πολιτιστική κληρονομιά και εκπαίδευση». (Συλλογή πολιτικής και τάσεων στον τομέα του πολιτισμού <https://www.culturalpolicies.net/database/search-by-country/country-profile/?id=6>)
- Δεν υπάρχει επίσημος ορισμός του πολιτισμού στη Σερβία, αλλά ο όρος καθορίζεται με βάση τρεις πτυχές: 1. περιγραφή των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού (διαδικασίες χάραξης πολιτικής και εφαρμογής, δίκτυο ιδρυμάτων και οργανισμών, έργα, πολιτιστική κληρονομιά κ.λπ.). 2. η εκπαίδευση στον τομέα της τέχνης, η έρευνα στον τομέα του πολιτισμού και της τέχνης και ο πολιτιστικός τουρισμός· 3. τρόποι ζωής, αξίες και οράματα της πολυεθνικής κοινωνίας στη Σερβία. (Vukanović 2011: 7).

Πολιτιστικές πολιτικές

Η (δημόσια) πολιτιστική πολιτική έχει ως στόχο να καθορίσει στόχους (που πρέπει να επιτευχθούν με την ανάπτυξη του πολιτισμού), ενδιαφερόμενους φορείς (στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα των οποίων οι επιδόσεις οδηγούν στην επίτευξη των εν λόγω στόχων), μέσα και μηχανισμούς (όσον αφορά τις συνιστώμενες βέλτιστες πρακτικές για την εκτέλεση των καθηκόντων και την επίτευξη των στόχων, καθώς και τη στήριξη για την υλοποίηση δράσεων που σχετίζονται με την εκτέλεση των καθηκόντων και την επίτευξη των στόχων). Όπως και με άλλες δημόσιες πολιτικές, οι πολιτιστικές πολιτικές διαμορφώνονται με διαφορετικούς τρόπους και η επιλογή ενός συγκεκριμένου μοντέλου εφαρμόζεται ανάλογα με την ευρύτερη κατάσταση στη χώρα και τον τρόπο με τον οποίο ορίζεται ο πολιτισμός σε εθνικό επίπεδο (Vukanović 2011: 3).

Πολιτιστικές πολιτικές και θεσμικά όργανα

- Οι πολιτιστικές πολιτικές που εφαρμόζονται από διάφορα θεσμικά όργανα — κυβερνητικές ή μη κυβερνητικές οργανώσεις ή ενώσεις — μπορούν να εφαρμοστούν κυρίως στον βαθμό στον οποίο λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη (από δημόσιες ή ιδιωτικές χρηματοδοτικές πηγές) και στον βαθμό που οι οργανωτικές στρατηγικές τους είναι αποτελεσματικές.
- Τα ιδιωτικά ιδρύματα συχνά εφαρμόζουν πολιτιστικές πολιτικές στηρίζοντας κερδοσκοπικά έργα.
- Κοινό χαρακτηριστικό των περισσότερων χωρών είναι ότι μειώνουν τον προϋπολογισμό για τον πολιτισμό από έτος σε έτος, ανεξάρτητα από τις στρατηγικές και τις πολιτιστικές πολιτικές, η τύχη των οποίων εξαρτάται σήμερα από τη συνδυασμένη χρηματοδότηση του κράτους και του ιδιωτικού τομέα.
- Στην Ευρώπη, η δημιουργία πολιτιστικών πολιτικών συνήθως δεν είναι τόσο προσανατολισμένη στην αγορά όσο στις Ηνωμένες Πολιτείες

Πνευματική ιδιοκτησία

- «Ο όρος «διανοητική ιδιοκτησία» με την ευρύτερη έννοια αναφέρεται σε διάφορες δημιουργίες του ανθρώπινου μυαλού. Οι δημιουργίες και οι καινοτομίες που πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος μπορούν να προστατεύονται από ορισμένες μορφές δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.
- Μόνο μια πραγματική ιδέα μπορεί να προστατευθεί — λογότυπος, τεχνική εφεύρεση, σχεδιασμός ορισμένων αντικειμένων, πρωτότυπο έργο τέχνης, τηλεοπτική εκπομπή..., αλλά όχι η ίδια η ιδέα.
- Η διανοητική ιδιοκτησία μπορεί να προστατεύεται σε ένα συγκεκριμένο έδαφος — κράτος, αλλά είναι δυνατή η επέκταση της προστασίας αυτής σε άλλες χώρες με τις οποίες η μητρική εταιρεία έχει υπογράψει σύμβαση.
- Η διανοητική ιδιοκτησία της ΚΚΙ συνδέεται συχνότερα με τα προαναφερθέντα «δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα».

Πολιτιστική πολιτική του δήμου Novi Sad

Περιπτωσιολογική μελέτη 1

- Το «Chinatown» είναι τμήμα της Novi Sad που ήταν βιομηχανικό συγκρότημα εργοστασίων και διαμερισμάτων για εργαζομένους πριν από έναν αιώνα
- Μετά από χρόνια μετάβασης, ο χώρος αυτός εγκαταλείφθηκε και καταλαμβάνονταν από καλλιτέχνες και βιοτέχνες, οι οποίοι κατέβαλλαν στην πόλη συμβολικό τέλος για τη χρήση του χώρου.
- Με την ανακήρυξη του Novi Sad ως Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Νεολαίας της Ευρώπης, η Chinatown ανακηρύχθηκε πολιτιστική περιφέρεια και, λόγω της ανακαίνισης όλων των χώρων, ζητήθηκε από τους καλλιτέχνες να εγκαταλείψουν την περιοχή.
- Μετά την ολοκλήρωση της προσαρμογής των διαστημάτων, οι καλλιτέχνες δεν επιτρέπεται να επιστρέψουν και να συνεχίσουν τη δημιουργική τους διαδικασία!
- Πολιτιστική πολιτική που στηρίζει τους καλλιτέχνες!

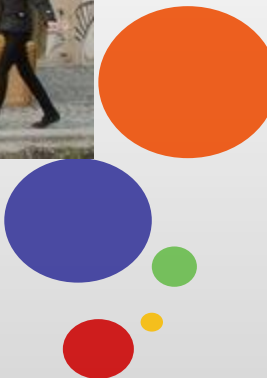
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Chinatown: Η Δημιουργική Περιφέρεια ή τη διεκδίκηση κέρδους;

<https://birn.rs/novi-sad-2021-nevolje-u-kineskoj-cetvrti/>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Chinatown: Η Δημιουργική Περιφέρεια ή τη διεκδίκηση κέρδους;

<https://www.youtube.com/watch?v=rK4EyEvFcHI&t=42s>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Πολιτιστική πολιτική του δήμου Novi Sad: Η υπόθεση του κάστρου Eišeg: Η νέα ζωή του παλαιού κτιρίου Περιπτωσιολογική μελέτη 2

<https://novisad.travel/cp/%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B5/kulturna-stanica-edseg>

<https://novisad.travel/cp/%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B5/kulturna-stanica-edseg/>

<https://novisad.travel/cp/%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B5/kulturna-stanica-edseg/>

Η υπόθεση του κάστρου Eišeg: η νέα ζωή του παλαιού κτιρίου

- Το κτίριο του νέου πολιτιστικού σταθμού που εγκαινιάστηκε από το 1890
- Μετά από δεκαετίες φθοράς, ανακαινίστηκε το 2012 για τις πολιτιστικές ανάγκες της πόλης, αλλά σπάνια χρησιμοποιήθηκε
- Τον Σεπτέμβριο του 2018, παραδόθηκε στο Ίδρυμα Novi Sad 2021, το οποίο εφαρμόζει νέα ευρωπαϊκά μοντέλα και στρατηγικές δημιουργικών χώρων για την τοπική κοινότητα.
- Ο χώρος συνάντησης των καλλιτεχνών και των ακροατηρίων είναι τώρα ένας χώρος συνάντησης.
- Τα προγράμματα κυριαρχούνται από διαφορετικά σχέδια για διαφορετικά ακροατήρια
- Οι προσκεκλημένοι είναι τοπικοί καλλιτέχνες, από την πόλη, το κράτος, αλλά και καλλιτέχνες από το εξωτερικό (το πρόγραμμα κινητικότητας του Ιδρύματος Novi Sad 2021)
- Χρηματοδότηση αποκλειστικά από το Ίδρυμα — πώς θα προχωρήσουν τα πράγματα;

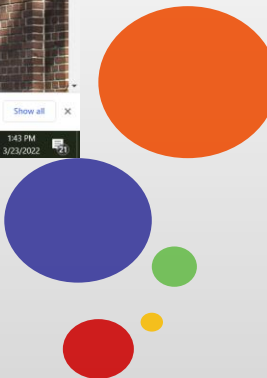
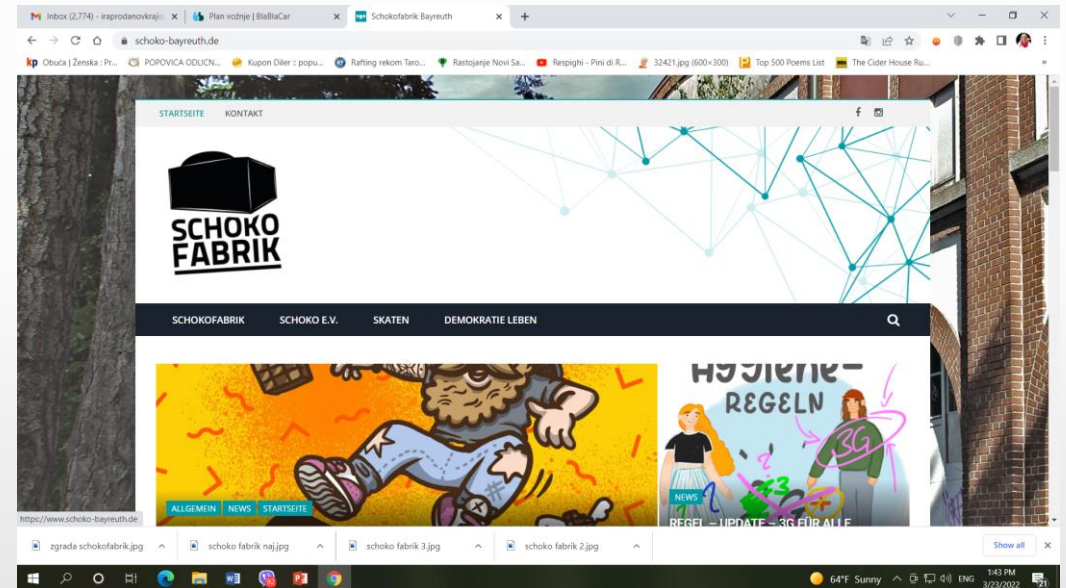

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Εργοστάσιο σοκολάτας και πολιτιστική πολιτική του Δήμου Bayreuth, Γερμανία Περιπτωσιολογική μελέτη 3

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Εργοστάσιο σοκολάτας και πολιτιστική πολιτική του Δήμου Bayreuth, Γερμανία Περιπτωσιολογική μελέτη 3

- Το παλιό εργοστάσιο σοκολάτας του 1909 έκλεισε το 1956.
- Το παλιό εγκαταλελειμμένο κτίριο μετατράπηκε σε πολιτιστικό κέντρο νεολαίας «Schoko»
- Το εσωτερικό του εργοστασίου μετατράπηκε σε πάρκο παγοδρομίας, αλλά παράλα αυτά διοργανώνονται συναυλίες, εκθέσεις, θεάματα κ.λπ.
- Η πολιτιστική πολιτική που στηρίζει τη νεολαία, την τέχνη, τον αθλητισμό, τα έργα χάρη στα οικονομικά της πόλης και της ΕΕ

Βιβλιογραφία:

- Amenta, Edwin, Ramsey, Kelly. (2010). “Institutional Theory” in ed. Leicht, Kevin T, Jenkins, Craig. *Handbook of Politics - State and Society in Global Perspective*.
- Cunningham, Stuart (2003). “Cultural Studies from the Viewpoint of Cultural Policy”, ed. Lewis, J. and Miller, T.: *Critical Cultural Policy Studies. A Reader*, Oxford: Blackwell.
- Duelund, Peter (2011). “The impact of the new nationalism and identity politics on cultural policy-making in Europe and beyond” (CultureWatchEurope Think Piece). (http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/CWE/CWE_Duelund_EN.pdf)
- Robins, Kevin. (2016). *Cultural Policies and Cultural Politics in Twenty First Century*. In *Cultural Interventions*. Ed.: Kevin Robins and Burcy Yasemin Şeyben. Istanbul: Istanbul Bigi University Press. https://www.researchgate.net/publication/298061042_Cultural_Policy_and_Cultural_Politics_in_the_Twenty-First_Century
- Isar, Yudhishtir Raj. (2009). “Cultural Policy”: Toward a Global Survey. *Cultur Unbound Journal of Current Cultural Research*. https://www.researchgate.net/publication/45183050_Cultural_Policy_Towards_a_Global_Survey
- Đukić, V. (2010). *Država i kultura*. Studije savremene kulturne politike, Institut za pozorište, film, radio i televiziju. Beograd: Fakultet dramskih umetnosti.
- Vukanović, Maša. (2011). *Pogled na kulturu. Zakoni i prakse pet država članica Evropske unije*. Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka. https://zaprokul.org.rs/wp-content/uploads/2015/01/zakoni_prakse.pdf

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

FENICE: Η προώθηση της Επιχειρηματικότητας και της Καινοτομίας στις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες μέσω Διεπιστημονικής Εκπαίδευσης συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το έργο είναι μια πρωτοβουλία 5 ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων:

www.fenice-project.eu

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντανάκλα τις απόψεις μόνο των δημιουργών, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ουδεμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτήν.